І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 95. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. П'ЯТНИЦЯ, 21-го ТРАВНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MAY 21, 1965 No. 95. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Четвер, 20 травня 1965 року

В АМЕРИЦІ

ПАЛАТНА КОМІСІЯ СПОСОБІВ І ЗАСОБІВ СХВАЛИЛА ЗМЕНШИТИ ПОДАТКИ НА $4.8 БІЛЬЙОНА, на $900 мільйонів більше від тієї суми, яку рекомендував президент Джансон. Комісія змінила урядовий проєкт в тому напрямку, щоб впродовж 4-ох років, до 1969-го року, зовсім скасувати податок від випродукуваних автомобілів, який продуценти авт перекидають на покупців авт. Президент пропонував, щоб податок від авт зменшити тільки на 5 відсотків, а 5 відсотковий податок мав би залишитися постійним оподаткуванням автомобілів, щоб були фонди на розбудову автострад. Голова Палатної Комісії Способів і Засобів конгресмен демократ Вілбур Д. Міллс заявив, що законопроєкт цей в понеділок 24-го травня буде в повній Палаті.

ЗБРОЙНІ СИЛИ ХУНТИ ПЕРЕМОГЛИ ВІЙСЬКА „ПРЕЗИДЕНТА" КАМАНЯ ДЕНЯ і тепер голова хунти генерал Імберт Баррерас твердить, що він контролює цілу столицю Санто Домінґо. Баррерас зайняв 19-го травня радіову стацію, що була в руках полковника Каманя Деня і після того знищили його збройні сили, що тримали в своїх руках долішню частину столиці. Американські війська мали допомогти генералові Баррерасові, хоч із Вашингтону заявляють, що їм про це не відомо. Далі мають йти переговори про те, щоб створити тимчасовий уряд під проводом Антонія Гузмана, колишнього міністра в уряді Хуана Боша. Представник Організації Американських Держав є проти того, щоб ЗДА допомогли Баррерасові, бо цим ускладнили ситуацію.

СЕНАТОР ДЕМОКРАТ ІЗ НЮ ДЖЕРЗІ ОСТЕРІГАЄ В СПРАВІ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ СТАРШИМ. Сенатор Гаррісон Вілліямс, промовляючи на конференції Американської Федерації Праці - Конґресу Індустрійних Організацій, остерігав старших осіб у віці понад 65 років, щоб, покищо, не припиняли свого членства в приватних забезпеченевих організаціях, бо медична опіка має обов'язувати аж від 1-го липня 1966-го року, а опіка медичних сестер від 1-го січня 1967 року. Згідно з проєктом медичної опіки пацієнт зможе з неї користати тільки 60 днів, і добре було б мати приватне забезпечення, щоб можна було лікуватися довший час, якби цього треба було.

ГОЛОВНИЙ ПРОКУРАТОР ЗА ОБМЕЖЕННЯ ПРИ ПРОДАЖУ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ. Ніколас де Каценбах, зізнаючи в Сенатській Підкомісії в справах злочинности молоді, заявився за те, щоб були якнайбільші обмеження при продажу зброї. Він сказав, що в містах, де важко є купити вогнепальну зброю, є менший відсоток самовбивств та злочинних випадків за допомогою зброї. Крім Каценбаха зізнавали: секретар скарбу Генрі Г. Фавлер і секретар армії Стіфен Ейлес. Підкомісію очолює сенатор демократ із Коннектикату Томас Дж. Додд. Він заявив, що важко зрозуміти теперішній стан, коли кожний злочинець легко може собі купити револьвер або р... Він пропонує заборону продавати зброю без дозволу.

ГОЛОВНИЙ СУДДЯ НАЙВИЩОГО СУДУ ЗДА ЗАКЛИКАЄ ДО ПРИСПІШЕННЯ РІШЕНЬ У ФЕДЕРАЛЬНИХ СУДАХ. Ерл Воррен, промовляючи на зборах Американського Правничого Інституту, казав, що і судді і адвокати мусять співпрацювати в тому напрямку, щоб судді скоріше могли вирішувати справи, бо теперішній стан свідчить про те, що важко діждатися в суді справедливости. В дев'ятьох місяцях до федеральних судів внесено 50,162 справи, а минулого року цих справ було 48,789. При кінці березня ц.р. у федеральних судах було 74,522 справи, які чекали на вирішення. В апеляційних судах цього року є число невирішених справ на 20 відсотків більше як в минулому році в тому самому часі.

У СВІТІ

У ДОЛІШНІЙ САКСОНІЇ В НІМЕЦЬКІЙ ФЕДЕРАТИВНІЙ РЕСПУБЛІЦІ ПОСТАЛА КОАЛІЦІЯ Християнсько-демократичної і Соціял-демократичної партій, з виелімінуванням Вільних демократів, які раніше були там в союзі з соціялістами. Вільні демократи становлять тепер урядову більшість разом із Християнсько-демократичною партією у центральному уряді. Згадана міжпартійна комбінація у Долішній Саксонії вказує на можливість зблокування двох найбільших суперницьких партій у Німеччині під гаслом національної єдности.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ШАРЛЬ ДЕ ҐОЛЛЬ ЗАЯВИВ, що світовий мир загрожений через існування і верховодство двох „геґемоній" — Совєтського Союзу і З'єднаних Держав. Тому Франція — казав він — мусить зберігати „баланс" між тими двома великодержавами. 74-літній де Голль об'їздить тепер західню Францію, промовляючи в різних її малих містах і містечках.

ІЛЛЯ ЕРЕНБУРҐ, КОЛИШНІЙ ШЕФ СОВЄТСЬКОГО ПРОПАҐАНДИВНОГО АПАРАТУ, ТВЕРДИТЬ в останній частині своїх спомипів, оприлюднених в московському журналі „Мір", що в Совєтському Союзі до цього часу люди не визбулися страху, яким були всі пройняті за часів Сталіна. Не назвавши Хрущова за іменем, він прославляє його за відвагу у наталвруванні „культу особи" та проводженні „десталінізації".

У ЛЯОСІ, ДЕ ВІД РОКІВ ВЕЛАСЯ ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА, НАСТАВ РОЗМІРНИЙ СПОКІЙ, дармащо ніхто не знає, як довго він триватиме. Комуністичне військо руху Патет Ляо припинило свої аґресивні дії, валюта устабілізувалась, господарське життя поправилось. Прем'єром є там „невтраліст" Суванна Фума.

У ДАМАСКУ В СИРІЇ ПРИЛЮДНО повісили 41-річного Еліягу Бен Савла Кона, ізраїльського громадянина, за шпигунську роботу в користь Ізраїлю. Його засудив тайний військовий суд. Він прибув ніби як багатий емігрант з Арґентини у 1962 році і знайшов доступ до високих арабських військових кіл. Разом з ним засуджено ще 6-ох сирійців на різні в'язничні кари, а 33-ох звільнено. Ізраїльські власті обурені екзекуцією.

ПРЕДСТАВНИК ҐВІНЕЇ В ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЯХ ГОСТРО КРИТИКУВАВ ЗДА і Британію за ніби їх фактичну активну підтримку Південно-африканського Союзу, бойкотованого всіма африканськими країнами. Ачкар Мароф назвав низку американських великих концернів, які тісно співпрацюють з південно-африканськими чинниками.

ШАХ ІРАНУ РІЗА ПАЛЕВІ ПРИБУВ З ДРУЖИНОЮ ДО ЗДА, у приватному характері, подорозі з офіційної візити в Арґентині й Бразилії — до Канади. На летовищі в Ню Йорку демонструвала проти нього група буцім-то іранських студентів, але шах цієї демонстрації навіть не бачив. Згодом він заявив, що це були комуністи і їх поплентачі. Шах критикував арабські країни, які зірвали дипломатичні взаємини з Західньою Німеччиною: „Чому вони не зривають з Совєтським Союзом і іншими комуністичними країнами?" — запитав він.

ДАЛЬШІ ДЕБАТИ НАД ЗВІТАМИ ЕКЗЕКУТИВИ, РЕДАКЦІЇ, ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ І ГОЛОВНОЇ РАДИ ТА СОЮЗІВКИ ВИПОВНИЛИ 3-ІЙ ДЕНЬ НАРАД ГОЛОВНОГО УРЯДУ УНСОЮЗУ

Союзівка, Кергонксон, Н.Й. — Увесь 3-ій день річних нарад Головного Уряду Українського Народного Союзу в середу 19 травня ц.р. виповнили дальші дебати над звітами. Дебатовано над звідомленнями заступників гол. предсідника інж. Степана Куропася і пані Анни Герман, головного секретаря д-ра Ярослава Падоха, головного касира Романа Слободяна, редактора „Свободи" Антона Драгана, членів Головної Контрольної Комісії — її голови д-ра Володимира Ґалона, секретаря дир. Петра Пуцили й членів Івана Кокольського та Івана В. Іванчука, — членів Головної Ради — Богдана Зорича, Ярослава Гука, Тараса Шпікули, Дмитра Шмаґали, Василя Гуссара, Андрія Джули, Анни Чопик, Івана Одежинського, Олени Олек, Осипа Олінкевич, Мирона Куропася, Марії Демидчук й Олени Штогрин (Богдан Мельник з Монтреалю не приявний внаслідку недуги), — як теж управителів „Союзівки" Данила Слободяна і Володимира Кваса. Під час дебат заторкнено і з'ясовано багато організаційних, фінансових і культурно-видавничих справ УНСоюзу, як також цілу низку актуальних проблем нашої спільноти в Америці й Канаді та становище українського народу на рідних землях. Виясненя на запити давали звітодавці. Після нарад однодушно прийнято до відома всі звіти.

В четвертому дні, в четвер 20-го травня, на порядку нарад є нові справи та рішення й ухвали для добра організації і української спільноти.

● **Останнього міністра закордонних справ вільної Чехословаччини, Яна Масарика, сина засновника Чехословацької Республіки професора Томи Масарика, вбили комуністи 10 березня 1948 року — ревеляціонує західньо-німецький ілюстрований журнал „Дер Шпіґель". Його вбивником був Франц Шрамм, судетський чех, який впродовж 20-ох років був на службі ҐПУ — НКВД у Москві. Його вбили потім три чеські патріоти. Офіційно до цього часу називається, що Ян Масарик „скінчив самогубством".**

Хунта перемогла повстанців Каманя Деня в столиці Домініканської Республіки

Санто Домінґо, Домініканська Республіка. — 19 травня збройні сили цивільно-військової хунти, що її очолює генерал бриґади Антоніо Імберті Баррерас, перемогли збройні сили „президента" полковника Франціска Каманя Деня, захопивши радіову стацію, з якої провід повстанців надавав свої накази населенню столиці. В цих змаганнях американські війська мали підтримувати збройні сили генерала Імберта Баррераса. У Вашинґтоні представник Державного Департаменту заявив, що американське військо не мало наказу вмішуватися у внутрішню боротьбу в домініканській столиці. Представник мирового Комітету Організації Американських Держав заявив, що вмішуванням до боротьби в Санто Домінґо американські збройні сили не причинилися до замирення в Домініканській Республіці. Перед перемогою генерала Баррераса прийшло було до нового перемир'я між військами хунти та повстанцями Каманя Деня, щоб можна було заопікуватися раненими та похоронити вбитих, що згинули в боях на вулицях столиці. Це перемир'я заключено за посередництвом представника Організації Об'єднаних Націй, який сподівався, що під час перемир'я можна буде знайти якусь політичну розв'язку цієї кризи, що почалася в Домініканській Республіці ще 24 квітня, коли армія прогнала була уряд, домагаючися поновороту колишнього президента Хуана Боша, який перебував на вигнанні в Порто Ріко. Але проти Боша виступили летунство і фльота, і так почалася боротьба, що ще й досі не розв'язана. Летунство є проти Боша, бо він має бути зам'який до комуністів. Не знати, чи летунство погодиться на те, щоб прихильник Боша Антоніо Ґузман очолив тимчасовий уряд, який мав би при кінці 1966-го року перевести вибори нового президента.

● **Совєтський інженер Т. Борісов,** один з конструкторів ракет „Луна", висиланих на місяць, виявив у журнальній статті, що невдача „Луни 5" у спробі „мяко осісти" на Місяці полягає у тому, що надзвичайно трудно сконструювати ракету, де з прецизією на відламки секунди якраз у відповідній віддалі від Місяця почали б діяти гальмувальні ракети, знизивши швидкість лету з 8.000 миль на 8 миль, щоб ракета могла „сісти" на поверхню Місяця, не розбившись у дребезґи.

Число морської піхоти ЗДА у В'єтнамі буде збільшене до 16.000

Сайґон. — У столиці Південного В'єтнаму стало відомо, що на американських базах на Філіппінах поставлено в стан готовости два дальші ескадрони морських джетів для перевозу морської піхоти в найближчих днях до Південного В'єтнаму. Коли це станеться, то число морської піхоти у Південному В'єтнамі зросте до 16.000. Це скріплює переконання, що внедовзі американські війська візьмуть активну участь у бойових операціях проти комуністичних партизанів. Вказує на це також перша парашутна операція американської збройної сили, переведена в минулу середу 19 травня на північ від летунської бази в Дананґ. На радіоповідомлення від американських стежних літаків, що біля одного села зосереджується сильний загін комуністичних партизанів — кинено туди парашутистів. Переведено теж бомбардування й острілювання з літаків інший пункт зосереджування комуністів. В минулому тижні вбито 470 партизанів та схоплено в полон 160. Однак в тому часі державне військо втратило теж понад 250 вояків убитими, згинуло теж 11 американців. У ході дальшого бомбардування Північного В'єтнаму 40 американських літаків з літаконосця „Корал Сі" знищили одну військову радіостацію, одну електрівню та бараки й адміністраційні будинки за 40 миль на північ від кордонної 17-ої паралелі. Атака тривала 45 хвилин. Всі літаки вернулись.

ЩЕ ПРО ПОСВЯЧЕННЯ ЦЕРКВИ СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В НЮАРКУ

Нюарк. — В доповненні до звідомлення про урочисте посвячення церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, яке відбулося в неділю 16 травня ц.р., повідомляють, що автором проєктів мистецьких вітражів і мозаїк в цій новозбудованій церкві є відомий український мистець Петро Холодний, мол. Виконані були ці вітражі і мозаїки українським спеціялістом в цій ділянці Ярославом Баранським.

В урочистостях посвячення, крім Пласту і СУМА, брала участь також репрезентація Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ).

ЄЛИСАВЕТА II В ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ

Королева Великої Британії Єлисавета II, прибувши з державними відвідинами до Бонну, переводить перегляд почесної ґвардії на летовищі Ван біля Бонну. Її супроводить президент Німецької Федеративної Республіки Гайнріх Любке (перший зліва). Востаннє відвідували Німеччину члени британської королівської родини ще в 1909 році.

СССР і Індія проти бомбардування Північного В'єтнаму — поручають „мирне співіснування"

Москва. — Індійський прем'єр Ляль Багадур Шастрі закінчив свою однотижневу візиту в Совєтському Союзі, підписавши разом із совєтським прем'єром Алексеєм Косиґіном спільний комунікат. Вони „вимагають" в ньому „негайного" припинення американських бомбових налетів проти Північного В'єтнаму та вирішення проблеми В'єтнаму на базі Женевського протоколу з 1954 року, що встановив був новий лад в колишній французькій колонії Індокитаю. СССР і Індія заявилися в тому комунікаті за мирне полагоджування всіх кордонних конфліктів та проти вживання у них сили. Вони підкреслили також потребу ведення політики „співіснування" між країнами різних політично-економічних систем. У цьому пункті, як теж у відклику до Женевської конференції з 1954 року в справі В'єтнаму, коментатори вбачають протикитайське вістря. Ляль Багадур Шастрі відлетів із Ташкенту до Індії. Загально вважають, що він дістав від Москви приречення щодо дальшої і видатнішої економічної допомоги для Індії, але докладних даних про це ще не оприлюднено.

Шоста Сесія Української Національної Ради відбудеться в листопаді 1965 р.

Мюнхен. — На спільному засіданні Президії і Виконавчого Органу УНРади, яке відбулося тут 1 травня ц. р. під головуванням голови УНРади інж. Осипа Бойдуника, вирішено звернутись до Президента УНР в екзилі з пропозицією скликати, згідно із статтею 15-ю Тимчасового Закону, 6-ту Сесію Української Національної Ради на місяць листопад 1965 р., в якому кінчаються каденції органів Державного Центру Української Народної Республіки в екзилі. На цьому ж засіданні слухано звіт Голови ВОргану Миколи Лівицького про працю під час його побуту в ЗДА і Канаді та звідомлення інших членів Виконавчого Органу за час від квітня 1964 р. до травня 1965 р. По вислуханні тих звітів і переведеній дискусії, Президія висловила повне признання Голові Виконавчого Органу УНРади Миколі Лівицькому за його працю під час перебування на американському континенті. Потім Президія одноголосно ухвалила такі постанови:

1. Заслухавши звідомлення Голови Виконавчого Органу Миколи Лівицького про пророблену ним працю і заходи під час перебування в ЗДА і Канаді в часі від травня 1964 р. до березня 1965 р., Президія УНРади приймає до відома і одобрює ті заходи, зокрема його „висновки", схвалені на державно-політичній нараді в Ню Йорку дня 13 лютого 1965 р., та меморандуми, подані ним чинникам у Вашинґтоні, і вважає потрібним продовжувати ті заходи в порозумінні з Президією Української Національної Ради та беручи до уваги висловлені на цім засіданні думки під час дискусії.

2. Президія одобрює пропозицію Виконавчого Органу про створення при Ресорті Військових Справ Військової Колеґії, як допоміжного чинника того ресорту, яка буде співпрацювати також з Комісією Військових Справ УНРади.

3. Президія схвалює внесок про потребу скликання засідання Комісії Військових Справ Української Національної Ради для перегляду праці Ресорту Військових Справ та для виясненя справи дотеперішньої процедури підвищень в ранґах старшин Армії УНР.

Гувер стверджує наявність шпигунів між відвідувачами Америки з СССР

Вашингтон. — Дж. Едґар Гувер, який від поверх 40 років очолює Федеральне Бюро Інвестиґацій, зізнавав ще 4 березня нв Підкомісії Видатків Палати Репрезентантів про діяльність закордонних і доморослих комуністів на терені ЗДА. Його зізнання оприлюднено у великому скороченні в газетах з 18 ц. м. Між іншим він заявив, що „шпигуни були включені у насправді кожну совєтську групу, яка відвідувала З'єдинені Держави: між дипломатів, журналістів, науковців, бизнесменів, студентів та в місії культурної виміни. Запитаний, чи він думає, що користі у культурній виміні перевищать шкоди, Гувер відповів: „Ми ствердили, що в кожній групі так зв. культурної виміни, або в студентській групі, яка прибувала до цієї країни, були завжди члени КҐБ (Комітет Государственной Безпеки, давніше ГПУ-НКВД, що є шпигунською службою російського уряду. Вони називають себе студентами, але деякі з них мають 36, 37, 38 років. Численні совєтські наукові делеґації, які приїздять до ЗДА, щоб тут відвідати університети й наукові установи, неминуче мають між своїми членами науковців, які дістали спеціяльні доручення від КҐБ.

Управа НТШ поручає англомовне видання „Кобзаря"

Ню Йорк. — На засіданню Управи НТШ 19 ц. м. прийнято таку постанову: „Закінчуючи Шевченківський рік у ЗДА, що завершився відкриттям пам'ятника нашому Патронові у Вашингтоні, Управа Наукового Т-ва ім. Шевченка в ЗДА почувається до радісного обов'язку звернути увагу суспільности на переклад цілого „Кобзаря" на англійську мову, виконаний спільною працею проф. Константина Андрусишина, університету Саскачеван і проф. Ватсона Кірконела, президента університету Академія в Новій Шотляндії, — що його прегарно видала друкарня університету в Торонті, Канада. Управа Наукового Т-ва ім. Шевченка в ЗДА і дирекція Філологічної Секції прилюдно вшановують цю працю, як вельми цінний вклад в шевченкознавство англосаксонського світу, висловлюють Достойним Авторам щире признання й подяку української вільної науки, та закликають нашу громаду подбати, щоби ця праця, разом з їх попередньою працею — антологією "The Ukrainian Poets" — знайшлася по всіх публічних, шкільних і університетських книгозбірнях в ЗДА".

Українці на Мистецькій виставці одержали першу нагороду

Атлантик Ситі, Н. Дж. (ар). — Як кожного року в травні, в Дні Матері, відбулася й цього року на відомій променаді в Атлантик Сіті виставка образів і різьби під вільним небом (подібно, як в Ґрініч Вілледж в Ню Йорку), в загальноамериканському маштабі. Виставка тривала два дні і тягнулася біля 5 миль завдовжки. Виставляло цього року понад 400 мистців. Закінчилася виставка роздачею грошевих нагород з кожної ділянки малярства й різьби та передачею т. зв. Ґренд Прайз, уфундованої містом Атлантик Ситі в розмірі подорожі і двотижневого побуту в Парижі. Цього року дві перші нагороди одержали українці: в різьбі Василь Палійчук з Балтимору, Мд.; в олійних краєвидах Дон Нестерук з Тарентум, Пенсилвенія. На цій самій виставці 1963-го року Ґренд Прайз міста Атлантик Сіті одержав мистець українського роду Стенлі Собосяк із Ню Йорку. В місцевій пресі було виразно підкреслене його українське походження. Цього ж 1963 року восени відбулась його індивідуальна виставка в місцевому Арт Сентер.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

ДОПОВІДЬ ОКСАНИ СОЛОВЕЙ ПРО УКРАЇНСЬКУ МОЛОДЬ

В п'ятницю 30 квітня 1965 року відбувся в читальні Просвіти у Вінніпегу відчит панни Оксани Соловей з Сен Пол, Міннесота, на тему „Українська молодь в Совєтському Союзі". Цю півторигодинну солідно опрацьовану доповідь, приявні в кількості понад 80 осіб вислухали з великим зацікавленням. На основі багатющого матеріялу, що їй прийшлось переглянути, а той простудіювати, доповідачка дала яскраву картину складного положення української молоді в сучасному Совєтському Союзі.

НЕ БУДЕ ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО ЯРМАРКУ В НЮ ЙОРКУ

Літературно мистецький Клюб в Ню Йорку плянував як щороку, Літературно-мистецький Ярмарок на весну цього року і заповів був уже навіть дату — 22 травня. Однак тому, що на той сам день призначено урочисте вмурування Грамоти під пам'ятник Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні — Літературно-мистецький Ярмарок відкликано. Осіння дата буде своєчасно оприлюднена.

ДОПОВІДЬ ПРОФЕСОРА ЯР. БІЛІНСЬКОГО В УВАН

Ню Йорк. — Українська Вільна Академія Наук у ЗДА влаштовує наукове засідання Комісії для дослідів над пореволюційною Україною і Совєтським Союзом з доповіддю д-ра Ярослава Білінського професора Університету в Делевар п. н. „Новий Совєтський Уряд і Старі Проблеми (Особливо Українська)". Засідання відбудеться в суботу 22-го травня 1965 р. о 7-ій год. веч. в будинку Академії: 206 Вест 100 вул., Н. Й.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

125-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ МАРКА КРОПИВНИЦЬКОГО

Цього року сповняється 125-річчя з дня народження видатного майстра сцени і драматурга Марка Кропивницького. З цієї нагоди в Україні плянують академії, видають однотимних п'єс драматурга. („Культура і Життя" з 25 квітня ц. р.)

ГАЛАНОВІ НАСЛІДНИКИ

Голова бюра Львівського відділу Спілки журналістів Л. Ступницький пише 5 травня ц. р. у своїй статті „наслідники" в часописі „Рабочая Газета", що Юрієві Мельничукові присуджено премію ім. Ярослава Галана за те, що „продовжував традиції Ярослава Галана".

Далі Л. Ступницький пише: „Відчутні удари по стовпищах українських буржуазних націоналістів за океаном наносять Петро Кравчук, Іван Вид, Микола Гринчишин, Леон Толопко та інші. Рештки націоналістичної ідеології розгвинчують і громлять Дмитро Павличко, Ростислав Братунь, Богдан Дудикевич, Володимир Біляєв, Валентин Маланчук, Тарас Мигаль . . . Все більшу популярність набуває публіцистика близьких і сердечних друзів Юрія Степановича Мельничука — Йосипа Цеха, Володимира Здоровеги, Миколи Романченка, Миколи Тарновського, Миколи Бартошика та багатьох інших" . . .

ОБЛИЧЧЯ ЧЕРНІГОВА

Майдани і вулиці Чернігова мають жалюгідно-злиденний вигляд: старі-престарі реклямні щити, обдерті вивіски та стенди, забруднені вітрини крамниць, невпорядковані огорожі скверів . . .

(„Культура і Життя, ч. 32)

НА ПЛЕЧАХ СИВОГО СЛАВУТИЧА

„У своїх верхів'ях сивий Славутич тільки-тільки пробуджується. А на його могутньому плечі від Києва до Херсону вже перевезено перші тисячі тонн криворізької руди і донецького вугілля, нікопільського манґану, мінерально-будівельних матеріялів, пального" . . . („Радянська Україна" з 17 квітня ц. р.)

БРАК, ПРОГУЛИ, ЗРИВ . . .

Порушення технології та брак, запізнення й прогули, безкультуря в цеху, — так описує роботу з одному з цехів Київського заводу верстатів-автоматів кореспондент Ю. Красноцок у „Радянській Україні" з 6 травня ц. р.

СВОБОДА SVOBODA

український щоденник — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY. N.J. 07303

Невдача наївних сподівань

Як відомо із щоденних повідомлень, упродовж шістьох днів на переломі минулого й цього тижня американське летунство стрималося від будь-яких налетів проти Північного В'єтнаму. Офіційно пояснено це „оперативними" причинами, але насправді було це наслідком наполегливих суґестій збоку різних міжнародних і доморослих пацифістичних кіл: прем'єрів Канади, Індії, Японії, генерального секретаря Об'єднаних Націй і навіть голови сенатської Комісії для закордонних справ Фулбрайта. Всі вони виходили з засновку, що комуністичний Північний В'єтнам, навіть коли б хотів, не може в ході його бомбардування прийняти пропозицію щодо мирових переговорів, бо це було б для нього „втратою обличчя". Хоч президент Джансон і його найближчі дорадники сумнівалися, чи припинення налетів проти Північного В'єтнаму вплине на його становище, вони погодилися перевести пробу — по лінії міркувань згаданих закордонних і крайових чинників. Проба вийшла цілком невдало.

Виявилося ще раз, що кожний примирливий жест Заходу, зокрема Америки, є в очах комуністів доказом слабости. Значить, практично такі вияви людяности й примирливости тільки посилюють комуністичний аґресивний розгін, тільки підбадьорюють до дальшої аґресії. В даному випадку — про припинення американських налетів не було в пресі і в радіопересиланнях Совєтського Союзу, комуністичного Китаю і Північного В'єтнаму — ані слова. Натомість продовжувались приготування до якоїсь великої офензиви комуністичних партизанів, скріплених північно-в'єтнамськими з'єднаннями реґулярної армії. Як слушно стверджує Джеймс Рестон у „Ню Йорк Таймсі" з 19 травня — північнов'єтнамські та китайські комуністи зґрунту фальшиво розуміють психіку Линдона Джансона і зґрунту фальшиво оцінюють силу ЗДА і реальні можливості „викинути" американців з в'єтнамського півострова.

І немає іншого способу, іншої можливости врозумити їх, як тільки — силою. Тільки удари могутньої американської збройної сили можуть переконати їх, що їхня аґресія не має шансів на виграш, і що тому краще зискати „щось" у мирних переговорах. Динамізм комуністичного імперіялізму та засліплення комуністів таки можуть спровокувати Америку, і тоді вона виявить всю свою могутність — на погубу комунізму.

Дискримінація навіть у бібліографії

На цьому місці вже була мова про безвиглядне становище української історичної бібліографії в „незалежній" і „суверенній" Українській ССР. На підставі опублікованого в київському „Українському Історичному Журналі" відкритого листа видатних українських історіків стверджено, що така важлива ділянка, як історична бібліографія, в Україні не тільки цілковито занедбана, але й зазнає всяких перешкод та рестрикцій збоку різних офіційних чинників.

Такий стан не лише в ділянці історичної бібліографії, але й в усіх ділянках тієї допоміжної дисципліни, що її дехто називає основою навчання і наукових дослідів. Про це свідчать численні скарги в самій таки совєтській пресі.

Характеристичну з цього погляду картину подав київський письменник Іван Глинський у своїй статті п. н. „Бібліографія — азбука науки", надрукованій в київській „Радянській Культурі" ч. 4 за 1965 рік. Ствердивши „могутню організованість російської бібліографічної справи" і високий її розвиток, в такій хоч би „народно-демократичній" Польщі, де „літературознавці мають більш як стотомову бібліографію красного письменства ... по 5-10 томів бібліодовідників різних жанрів ... багатотомові бібліографії про окремих авторів", де науковці диспонують „багатотомовими довідниками з історії, техніки, різних галузей знань" і де виходять „різні літописи книг, рецензій, статтей", — автор статті в „Рад. Культурі" скаржиться, що на Україні нічого такого немає, а якщо щось і появляється, то або в дуже неповному вигляді, або ж таки мізерним тиражем, що ніде його не роздобути. Щоб якось вивести Україну з цієї безвиглядної відсталости, Іван Глинський пропонує — з елегійним зідханням „давно, ой, як давно вже треба було" — створити в Києві Інститут Книгознавства, з філіями в Харкові та інших містах, який мав би випускати „багатотомову бібліографію українського літературознавства, а згодом всіх галузей науки, техніки і ін."

Усі ці пляни і пропозиції звучать дуже гарно, тільки ж не дуже то реально. Автори їх забувають, що ще в двадцятих роках бібліографічна справа на Україні розвивалася добре, що існував навіть окремий Інститут Книгознавства, і що все це було зліквідоване московським колоніяльним режимом. Дискримінаційне ставлення цього режиму до справ української культури і науки не змінилося й сьогодні, одним із виявів чого і є жалюгідна ситуація української бібліографії в Українській за назвою ССР.

В. Кедровський

УКРАЇНСЬКІ СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ В ДАРНИЦЬКОМУ ТАБОРІ

II

Прикро, боляче стало, що тут, за дротами, перебуває велика національна сила, так потрібна нам у щоденній праці. А скільки її розкидано по безмежних просторах колишньої російської імперії!

Уже з першого враження, яке справляли ці патріоти, виникала думка, що треба було б відродити в Києві у якійсь формі українське січове стрілецтво.

По двох - трьох годинах розмов, приобіцявши, що Центральна Рада й Генеральний Комітет уживуть заходів, щоб визволити їх з-поза дротів, ми від'їхали. Тяжко було лишати полонених, які проводжали нас натовпом до таборової брами. У багатьох з них блистіли на очах сльози, не знати, чи то сльози радісних надій, чи смутку, що ми їх залишаємо.

На другий день, з доручення Генерального Секретаріяту та Генерального Комітету, я з генеральним секретарем фінансів Христофором Барановським відвідав командувача Київської військової округи полковника Оберучева. Наша розмова тривала понад годину, при чому полк. Оберучев увесь час намагався справити її на загальне питання українізації війська, вважаючи це „несвоєвременним", мовляв, національний український рух взагалі завдає великої шкоди революції й свободі народів Росії.

Х. Барановський і я заперечували Оберучеву, доказували йому, що він помиляється, вважаючи український національний рух за контрреволюційний, а українізацію військ трактуючи як розвал російської армії, яка властиво вже розкладалася, бо солдати родом з-поза меж України самочинно тікали в свої московські губернії.

Щождо полонених у Дарницькому таборі, то полк. Оберучев заявив, що він не має права без дозволу військового міністерства залишити будь-кого з них на Україні, а тим більше звільнити з табору, хоч би й на поруки Центральної Ради. Він міцно тримався інструкцій, а разом з тим хотів показати своє зрозуміння наших домагань. Тому порадив Центральній Раді та Генеральному Комітетові звернутися в цій справі телеграфічним чи яким іншим шляхом до військового міністра в Петрограді.

На наше прохання не висилати українців з першим ешелоном, що мав відійти з Дарниці за два-три дні, Оберучев відповів приблизно так:

— Добре, я зроблю розпорядження, щоб з черговим ешелоном українців не відправляли. Тому, що в Дарницькому таборі є 5,000 полонених, очевидно, можна буде покищо залишити українців. А ви не гайте часу, бо коли з Петрограду не буде скорої позитивної відповіді, то я, при всьому моєму бажанні, нічого не зможу зробити.

Подякувавши Оберучеву хоч за таке вирішення справи, ми поспішили від'їхати для звітів: Барановський — до Генерального Секретаріяту, а я — до Генерального Комітету.

Наступного дня, вже пізно по полудні, я знову був у Дарницькому таборі, де, очевидно, з нетерплячкою чекали на мої інформації.

Біля бараку, в якому мешкали українці, побачив я якусь метушню, якесь замішання. На обличчях полонених відбивались заклопотаність і неспокій.

У відповідь на моє повідомлення, що командувач військ округи приобіцяв дати наказ, щоб українців не відправляли з першим ешелоном, я почув з здивованням, що півтори години тому в таборовій канцелярії спішно перероблено реєстри тих, що повинні бути в першу чергу вислані в глибину Росії. У ті реєстри записано переважно „русинів", а передусім УСС'ів.

Щоб з'ясувати те, що, на мою думку, було непорозумінням, я негайно пішов до начальника табору, старого генерала Кузьміна - Караваєва. Вислухавши мене, він занепокоївся, очевидно, побоюючись попасти в халепу, одначе рішення не змінив, заявивши, що зобов'язаний виконати наказ, який прийшов від штабу округи телефонограмою.

Вийшов я від начальника табору обуреним до глибини душі. Адже ж, думав я, коли б ми з Барановським не прохали за українських полонених, то їх вивозили б у звичайній черзі, — і з першим ешелоном від'їхало б всього яких 20-30. Переконавшись, що годі було сподіватися на леґальне затримання українців у таборі, я рішив уживати якихось інших заходів, щоб допомогти їм вирватися з московського полону.

Отож я негайно сконтактувався з головою Галицько-Буковинського Комітету доктором Дмитром Левицьким, і порадив йому звернутися в тій справі до голови Всеукраїнської Ради Військових Депутатів Саватія Березняка, до деяких членів Українського Червоного Хреста, які піклувалися втікачами, а також до деяких діячів українських організацій і партій.

Спільними стараннями негайно підготовлено і проведено втечу УСС'ів та інших українських полонених з Дарницького табору. Втікачів розселено в Києві та його околицях, і вже в короткому часі заходами Галицько - Буковинського Комітету створено так званий Галицько - Буковинський Військовий курінь, до якого ввійшли УСС'и та інші військові полонені з Галичини та Буковини.

Незабаром цей курінь переіменовано у відділ Січових Стрільців, взорований на організації УСС'ів.

За кілька тижнів до Києва прибув з Надволжя, з табору полонених австрійської армії Євген Коновалець, якого призначено на команданта Січових Стрільців, а начальником штабу став сотник УСС'ів Андрій Мельник.

Таким чином народилася нова українська військова формація, яка вкрила себе славою в збройній боротьбі за Українську Нар. Республіку.

Андрій Качор

ГІДНИЙ ПАМ'ЯТНИК КООПЕРАТИВНІЙ ІДЕЇ

Д-р І. Витанович, історик, педагог і кооператор, є автором багатьох наукових і науково - публіцистичних праць і статтей на економічно-кооперативні та суспільно-історичні теми. Живе в Шикаґо, ЗДА.

Свою нову працю* д-р Витанович присвятив усім тим українським кооператорам, які були за кооперативну ідею переслідувані і які за неї склали своє життя. Це найкраща присвята, яку автор міг зробити.

Книга д-ра І. Витановича написана зі знанням справи, з бажанням дати широку й повну картину історії цього великого і шляхетного суспільно-громадського руху, яким була українська кооперація від дня свого народження аж до її ліквідації большевиками в 1944 р.

У передмові автор вичислив всі головніші праці, якими він користувався, а при кінці кожного розділу і при кінці книжки подав обширну бібліографію. Свою працю д-р І. Витанович зачав відомою цитатою з програми Братства Тарасівців з 1892 р.: „Жадні географічні межі не можуть роз'єднати одного народу".

Це є мотто не тільки до першого розділу книжки про „Політичні й суспільно-економічні умовини на українських землях в 2-ій половині XIX і на початку XX століть", але воно є моттом цілої праці, бо соборник-автор дає повноцінну картину українського кооперативного руху на всіх українських землях. І в цьому чи не найбільша вартість цієї капітальної праці д-ра І. Витановича, що вона є універсальною і всеобіймаючою. Коли авторові бракує конкретних матеріялів про деяку подію, то він хоч реєструє її і вказує, щоб не пропала для історії.

У другому розділі — „Перші громадські спроби економічної оборони" — автор чітко й переконливо з'ясовує ролю громадської самодопомоги, її форми і глибокі традиції, які були спонукою до організованого руху господарської самодопомоги на модерних кооперативних основах. Громадівський рух в колах української інтеліґенції під московською окупацією, народовецькі громади і Т-во „Просвіта" у Львові, під австрійською окупацією, — це провісники пізнішого великого кооперативного руху.

Найбільше місця автор присвятив добі організаційних змагань ідеологічного самопізнання українського кооперативного руху, від 1890-их років до першої світової війни, розбудові кооперативної організації в роках визвольних змагань України (1917 - 1920) та кооперативному рухові на західньоукраїнських землях між двома світовими війнами. І це самозрозуміле, бо це доба творчого самовияву української кооперації. Згадаймо тільки виступ „артільного батька" Миколи Левитського з його артілями, пожвавлення розвитку споживчої кооперації під проводом інж. В. Нагірного в Галичині і під проводом Василя Доманицького та Осипа Юркевича на Наддніпрянщині. Початки змагань за власну союзну організацію і буйний розвиток кредитової кооперації в Україні — Христофор Барановський, а в Галичині д-р Теофіль Кормош, д-р Кость Левицький, Іван Петрушевич, д-р Євген Олесницький, Кость Паньківський. Два економічно-кооперативні конґреси і створення ідейної надбудови українського кооперативного руху у формі Крайового Союзу Ревізійного у Львові з кооперативними журналами і публікаціями та зрушення ґрунту під кооперативний рух на Буковині і Закарпатті — це події, які мали свою питому вагу.

В добі визвольних змагань, небагато з нас знає, що — за словами М. Туган-Барановського — „етичний патос кооперації мав чистіший і вищий характер ніж патос політичного соціялізму", що можна було ствердити на кооперативних з'їздах і по практичній праці над союзним будівництвом української кооперації в рр. 1917 - 1918. Згадаймо тільки наш славний Центральний Український Кооперативний Комітет (Коопцентр) під проводом нашого світової слави професора М. Туган-Барановського і відомого тоді кооператора та громадського діяча Бориса Мартоса, Украї̈нбанк у Києві — фінансовий центр української кооперації і ... української держави. Дніпросоюз і ціла низка інших союзів та їх економічна та культурно-освітня діяльність в роки визвольних змагань ще досі неоцінені як слід. Неоцінена належно й праця української кооперації між двома світовими війнами в Галичині, яка навчила в кооперативних установах нарід бути господарем своєї землі. І знову ґалерія установ і осіб: Ревізійний Союз Українських Кооператив, Народна Торговля, Центросоюз, Маслосоюз, Центробанк, Українське Народне Мистецтво під проводом інж. Ю. Павликовського, Івана Филиповича, Остапа Луцького, Миколи Капусти, Юліяна Шепаровича, інж. М. Творидла, Івана Мартюка, інж. Андрія Палія, Андрія Мудрика, д-ра Є. Храпливого і цілої низки осіб, про яких автор не забув згадати і подати їхню громадську характеристику та підкреслити їхні заслуги не тільки для кооперації, але й для цілого українського народу.

Не поминув автор і доби руйнування української кооперації большевицьким режимом, зокрема за доби т. зв. „воєнного комунізму", а далі большевицької спроби „відбудувати" цю ж кооперацію за доби НЕП'у, щоб її в 30-их роках зовсім розгромити.

Врешті автор дав короткий, може трохи закороткий, перегляд відбудови й буйного росту української кооперації на Лемківщині й на Посянні та на північно-західніх землях Холмщини і Підляшшя під час другої світової війни, в 1939 - 1944 рр., не поминаючи реорганізації кооперації Західньої України на совєтський лад у часі першої большевицької та німецької окупації.

Закінчив д-р І. Витанович свою книжку начерком нашої кооперативної праці на еміґрації, в Німеччині, в переселенських таборах та на шляхах „великої мандрівки" у вільних країнах світу, зокрема в Канаді і ЗДА.

Всі розділи книжки ілюстровані світлинами і цифровим матеріялом. Закінчив автор свою працю розділом про ідеологічні підстави українського кооперативного руху, які творили окремий кооперативний світогляд для практичної роботи. Книжка має підсумок англійською мовою, бібліографію та поіменний і предметний показник, що збільшує вартість „Історії українського кооперативного руху".

Важко писати коротку рецензію чи навіть коротку бібліографічну згадку про велику й поважну працю, про книжку на 624 сторінок друку і багатющу криницю подій ці-

(Закінчення на сторінці 3-ій)

* Д-р Ілля Витанович: „Історія українського кооперативного руху". Із праць Історично - Філософічної Секції НТШ. Накладом Т-ва Укаїнської Кооперації, Ню Йорк, 1964. Мовний редактор Леонід Полтава. Технічний керівник Софрон Федів. Книга має 624 стор. великої вісімки, в твердій полотняній оправі з витисканими написами проєкту мистця Петра Холодного. — Ціна $13.50.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СТАЛІН НА ЗАСЛАННІ

До доброї статті п. П. Трепета „Про жертви проклятих років" („Свобода", ч. 75 ц. р.) хочу додати кілька слів. Поминy пп. баданів, про трагічну загибіль яких головно нижче п. П. Трепет, бо таких баданів, що повірили большевикам, мали ми тисячі, і всі вони загинули.

Зупинюся на тому, в яких умовах „страждав" Джуґашвілі - Сталін на засланні за царату, про що в своїй статті згадує п. П. Трепет. Про це я вже писав („Архангельщина колись і тепер") у шести числах „Вільного Слова", починаючи з 14 листопада 1959 року та („Спогад заслання за царських часів") в „Новому Шляху" з 7 січня 1957 року.

П. Трепет пише: „Місто Соль - Вичегодськ, де відбував він (Сталін — Ф. М.) заслання, лежить на правому березі р. Вичегоди, доплив Західньої Двини (не Західньої, а Північної — ф. М.). Тут Джуґашвілі - Сталін жив як вільна людина, з тією різницею, що не мав права відлучатися поза межі Соль - Вичегодського району".

Насправді ж згідно з поліційною інструкцією засланець не смів відлучатись далі, як на 5-6 верст від місця свого осідку і на ніч мусів повертатися. Але цього засланці не дотримувались. Від поліції можна було дістати дозвіл виїхати на короткий час на якусь віддаль від місця постійного осідку. Щоб переїхати на інше місце мешкання до кінця заслання, звичайно цієї ж губернії, треба було подавати прохання губернаторові. Таке прохання завжди задовольнялося. Крім загального нагляду над засланцями, окремим поліцаям приділялося поде-кілька засланців. Поліцай, коли хотів, але не менше як раз на день, заходив на помешкання підлеглих йому „хлопців" на перевірку. При цьому він не цікавився тим, що вони роблять.

П. Трепет подає: „Один раз на місяць Сталін мусів з'явитися до місцевої поліційної станиці для реєстрації і одержання місячної державної пенсії в сумі 6 рублів, якої в той час і в тому районі цілком вистачало на місячний прожиток".

Насправді ж той „мус" кожний засланець виконував не один, а два рази на місяць, 1-го та 15-го, і в своєму ж таки інтересі.

Там, де я відбував заслання кільканадцять років пізніше, видавали на місяць 8 р. 60 коп. для „звичайних смертних", і при найбільшій ощадливості цього на прожиття не вистачало. Упривілейованим засланцям — дворянам, особам духовного походження, офіцерам, студентам і всім тим, що вже мали закінчену середню освіту — видавалося по 13 р. 40 копійок. Одягові гроші видавалося всім однаково: по 28 р. 55 коп. річно на зимовий одяг і по 14 р. 13 коп. на літній. За такі гроші можна було досить добре одягнутися. Звичайно кожний засланець мав свою одежу, і тому грішми, одержаними на одяг, підсилював харчування.

П. Трепет пише: „Ніхто Сталіна не змушував до будь-якої праці". Засланців не змушували, але й не забороняли працювати. В Неші, де я перебував, дуже добре заробляли ремісники - засланці, та й не фахівці заробляли не зле. І скільки б хто не заробив, скільки б кому з дому не посилали, на це начальство не звертало ніякої уваги і однаково всім видавали те, що належалось.

Ще варто згадати, що до неодружених засланців могли приїздити наречені, до одружених — жінки й діти. Жінкам видавалось на половину менше того, що одержував чоловік, кожній дитині — четвертину ...

Отже, не диво, що на такому засланні Сталін міг вільно „розважатися" з господинею, в якої мешкав ... І утримувався він не тільки на ті 6 рублів, що їх видавала поліція: йому напевно посилали й товариші з тих грошей, що під його проводом пограбовано в Тбілісі.

Ф. Мелешко

Ню Йорк

СВОБОДА SVOBODA

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

А. Власенко-Бойцун

ПОСТАТЬ СЕЛЯНИНА В ТВОРЧОСТІ УЛАСА САМЧУКА

3

Це впорядковане й заможне життя руйнує революція, що її речником в селі є другий син Марії, Максим. Він радикально спроваджує нові порядки: розстрілює ікони, проганяє батьків з їхньої хати та відрікається їх. Даремне Марія своєю любов'ю старається навернути його, вона вказує, що „в її материнському серці ще є місце для нього".

Максим , однак, служить вірно революції і жирує на злиднях рідного , зруйнованого села. „Бациль розкладу родини натрапив на свій ґрунт. Настав початок кінця". („Марія", ст. 189).

У „Марії" представив Самчук революцію-стихію, що мов нищівний буревій, несе зі собою руїну і смерть. В „Марії" розкрив Самчук ту смертельну рану, якої завдала революція українській, селянській родині. Самчук показав загибіль всього доброго і — торжество зла: він розповів про те, як брат відрікається брата, батько вбиває сина, мати душить дитину, а монах Гнат хулить Бога. Виходу автор не показав, бо виходу в ті жахливі 30-ті роки не було.

„Марія" — понура і важка тема: конфлікт між старим і новим, конфлікт між добром і злом, конфлікт між ідеологіями. Цей потрійний конфлікт, поданий у сконденсованій формі, вражає конспективною насиченістю. І хоч повість ця є слабшою від „Волині", вона займає важливе місце в еволюції Самчукового героя.

Аналогічно до „Волині", що є апотеозою праці селянина, Марія є апотеозою жінки-селянки і її боротьби за існування.

Марія і Корній не такі праведники, як Матвій і Настя у „Волині". Їхня боротьба подвійна: вони борються між собою, щоб свій буйний темперамент приноровити до традиційних норм, і одночасно змагаються за традиційний спосіб життя. Вони не ідеалізовані, але правдиві. Вони повні хиб, але повні й добрих прикмет, у них добро бореться зі злом. Повість була гостро критикована за брак християнської етики. (Олександер Мох: „Талант без християнського світогляду", „Нова Зоря", 27 лютого 1935 р., Львів.)

Герої повісти є типовими персонажами, що власними силами стали повновартісними людьми :зуміли змінити свої неґативні прикмети на позитивні, і зуміли осягнути свою життьову мету: Марія стала жінкою улюбленого Корнія, Корній став поважним і заможним господарем. В тім, що ввесь їх життьовий труд був знівечений, вони не поносять вини, це було зумовлене соціяльними та економічними змінами в СССР.

Третім варіянтом працьовитого селянина є Григор Мороз у повісті „Ост". Він — найбільш ідеалізована постать у творчості Самчука. В ньому зібрані всі чесноти, якими людина може гордитися: він працьовитий , всіми поважаний хазяїн, релігійна людина, добрий, люблячий муж і батько, ласкавий для бідних, яким часто стає в пригоді. Він є людиною, що навіть у ворогів знаходить пошану.

Історія його життя сповнена романтизмом . Він, бідний парубок, здобуває серце багатої хуторянки тим, що купує за останні свої копійки ляльку бідній незнайомій дівчині. Одержавши в придане пустий, порослий кущами горбок, він перетворює його на найкращий в околиці хутір. Своїм дітям, чотирьом синам і доньці, дає добру освіту.

І коли приходить колективізація, він з великою повагою заявляє сільському комітетові: „. . . коли б ви були народились трохи скорше та були прийшли сюди отак сорок років тому, то і мене вибрали б до вашої комбєдноти".

(„Морозів хутір", ст. 440.)

Змістом його життя, як і Матвія, є творча, послідовна й позитивна праця. Його хутір і все в ньому — взірець найкращого порядку. Він постійно занятий і своєю невтомною працею здобуває не тільки майно, але й загальну пошану та призвання. Григор ненавидить безладдя і тому не любить тих людей, що роблять революцію: „. . . йому здається, що вони, ті люди, нічого не шукають, а вони просто сердиті, і їм болить, і вони „роблять переворот", бо так далі „не може бути", а як має бути, вони бідні і самі не знають". („Морозів хутір", ст. 441.)

Постать Григора Мороза нагадує нам героїв Нечуя-Левицького, особливо Панаса Крутя в оповіданні „Гориславська ніч". Самчук нарисував його в традиційній народницько-романтичній манері з двох причин: поперше, для того, щоб зблизити свого героя, родоначальника Морозів до героїв дев'ятнадцятого століття, до якого він і належав, і цим самим підкреслити різницю між ним, представником старого світу, і його синами, модерними героями; подруге, для того, щоб контрастувати його глибоку віру і мораль — байдужности до віри і моралі його синів. Григор представник ладу, що валиться, сини натомість представники доби, що починається.

Порівнюючи всі три варіянти постаті селянина, які живуть на грані двох епох, можемо ствердити, що кожний з них іде до тієї самої мети, а саме: до поліпшення свого економічного положення і до піднесення життьової стопи своєї родини і свого села тими самими засобами: працею, наполегливістю, навіть самовідреченням. Всі вони — піонери поступу, культури, цивілізації.

Всі вони є батьками синів, що мають прийти їм на зміну і свідомо підготовляють їх на свої місця. Всі дають здоровий продукт для своєї батьківщини. Тільки Максим, син „грішників" Марії і Корнія, стає деструктивним елементом неначе викид їх буйної молодости: „То був я. То від мене він такий родився . . ." („Марія" ст. 243) — стверджує Корній , прибитий учинками свого сина.

Різниця між поодинокими постатями селянина проявляється тільки в їхній реакції на суспільне лихо і втрату становища господаря на власній землі. Матвій щасливо обминає лихо колективізації, бо його село, Тилявка, опинилось в кордонах Польщі.

Корній і його сім'я засуджені перейти всі етапи новітнього лихоліття, включно з голодовою смертю, але, закя вмерти, він, колишній матрос, нищить свого ворога, рідного сина, що насаджує в селі ненависний комуністичний лад.

Тільки побожний Григор приймає руїну свого хутора і загибіль труду цілого життя як Божий допуст і гине в пожарищі свого хутора як капітан потопаючого корабля.

Самчук оживляє і відновлює стару селянську тематику нашого реалізму, створюючи нових героїв-селян, людей з активним наставленням до життя і поступу, споріднених з психікою селянина державних народів, вільних від почуття меншовартости, цього тавра вікової неволі нашого народу.

Самчук вводить селянина-працівника, що діє з власної ініціятиви, працює радісно і віддано. Селянин Самчука є антитезою часто змальованого в нашій літературі селянина-раба, що працював під примусом і тому працював зле. Самчук вірить, що врожай і добробут можуть бути тільки тоді, коли сіятиме господар, а не наймит.

Самчук вірить, що базою кожної здорової спільноти є вільна праця одиниці, а не різноголоса праця колективу, і тому колективізацію вважає він злом, що провадить кожну країну до економічного занепад і господарської руїни.

Любов селянина до землі і пристрасне бажання власности розв'язав Самчук також позитивно, в противенстві до своїх попередників, які дозволяли своїм героям збагачуватись злочином: Панас Мирний у „Хіба ревуть воли, як ясла повні", Кобилянська в „Землі". Самчук заставив своїх героїв здобути землю їхньою працею. У. Самчук є насамперед письменником селянства, яке він уважає не лише тілом , але й душею українського народу. Всі його герої, без огляду на те, яку ролю визначає їм автор, є синами українського села.

Кінець

В СУБОТУ, 22-ГО ТРАВНЯ ПО ПОЛУДНІ, ВЕЛИКІ ВРОЧИСТОСТІ ВМУРУВАННЯ ДОКУМЕНТІВ У ПОСТАМЕНТ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНГТОНІ!

Концерт хору „Прометей" в Ню Йорку

Хто чув чоловічий хор „Прометей" у січні на Св'яті Самостійности, тому важко було б повірити, що це той самий хор давав свій самостійний концерт 20 квітня в залі Фешин Інституту. Це був концерт, що його присутні, хоч їх було таки обмаль, будуть довго згадувати. В цілому, — це був повний успіх! — Мені особисто приємно, що мої побажання успіхів цьому хорові в такому короткому часі здійснилися.

Вечір цей був замітний трьома моментами: хор „Прометей" висунувся цим концертом безапеляційно на перше місце між усіми нашими аматорсько-мужеськими хорами в ЗДА; І. Задорожний показав себе як диригент з найбільш додатної сторони, Г. Андреадіс вийшла голосово, нехай і в форте тільки, найлучше зі всіх своїх виступів, де мені її довелось почути.

„Татарські вістки", що їх дехто уважав за вказане пускати по Ню Йорку від заснування цього хору, буцім то він ніколи не зуміє добре співати, бо його члени — це рештки хору „Ватра", збанкрутували найсоромніше на цьому вечері. Треба вірити, що недоброзичливі поголоски не притягнули публіки на концерт, але успіху не потрапили затемнити, ні дрібки. А ті, що прибули, були приємно розчаровані і врадувані. І хоч програма складалась із відомих речей, часом навіть не конче мистецьких, пісні були так удало виконані, що забувалось про це. Дослівно: крім однієї пісні, і то на „біс" (псевдо-ревелерсова „Гандзя"), що була б дискусійна, всі точки стояли на замітному рівені. Тому й важко було б виріжнити якусь пісню. І „Прометей", і „Карпатські січовики", і „Встає хмара", і „Вставай, народе", і „Закувала", і народня: „Та болять ручки" і „Коломийки" та ін., всі були на висоті. — Зі солістів найсимпатичніше вийшов тенор З. Чорнобіль, інші: М. Бурчак, О. Татунчак, В. Карпінич були також приємні.

Звичайно, що в початкових піснях („Услиши Господи" Лаврівського, „Хваліте Бога" Лірина) були незначні тонічні відхилення, та вже від Котковою: „Через поле", одна пісня була гладша від іншої.

„Прометей", як хорова одиниця показав захоплення рідною піснею, добрий звук, зіспівання, широку скалю техніки і здисциплінованість.

Щодо голосів, то і дальше тенор це панівний голос, беручи під увагу силу і красу тону (та ніхто там не повинен форсувати, бо це псує і красу й одноцілість колориту).

Баси скріпились до приємного непізнання, та краска їх ще таки сировата і замало виполірована, ну і контрист ще таки придався б. Однак навіть і з таким складом, з яким „Прометей" виступив у Ню Йорку, він може показатися всюди і перед кожною публікою. Віримо, що хор буде і завзято працювати над поліпшенням, і то не тільки голосово-технічним, але й репертуарним. Хор „Прометей" діпняв гарного успіху, тепер треба бути дуже обережним, щоб цей успіх не затьмарити.

Бо успіх осягнути важко, затримати — далеко важче.

І. Задорожний задиригував краще за всі рази. Він зробив із хору інструмент податний на сі свої вказівки і рухи. В цілому інтерпретація була ясна і рішуча, хоч деякі пісні могли б мати більше різноманітности і зглиблення психологічного трактування музики і тексту. Ось хоч би: „Через поле", де три стрічки були подані в однакових піяніссимах, а там же в тексті стільки трагічної дії, що одна стрічка в форте не може віддати всього.

Г. Андреадіс, як гостя почала свій виступ без треми і хвилювання, і це як найдодатніші відбилось на її голосі.

А звучав він — на щастя — так повно як тоді, коли вона заспівала вперше по приїзді з Арґентини. Попри її гарний і принадний вигляд, був у її співі темперамент, серце, верва, тільки піяно і мецца-воче були лише в бажанні слухача. Теж леґато, що творить підставу бельканта хотілось би почути чіткіше. Гайворонського „Дума" була виконана переконливо, і чи не найлучше зі всього. Гнатишина: „Подайте вістоньку" випало куди краще, як іншого разу.

Арія з опери Доніцетті: „Фаворитка" в першій частині мала забагато якогось лютування, замість закохання.

А щодо „Вільї" (з оперети Легара: „Весела вдовичка"), то хоч вона і була виконана зі серцем, однак лук мелодії і розмрійність чи не варто б підслухати хоч би в славетної Тебальді? За оплесками були і „біси", що подобались публіці. Маючи дані інтерпретувати пісні, як належиться, не можна зрозуміти, чому п-ні Андреадіс часто послугується засобами, що мають у собі щось із ревіово-кабаретних елементів.

Піяністи акомпаніятори причинились значно до успіху концерту, стоїчно перенісши своє „пониження" сидінь можна висловити маленьке побажнання, то до п-і Л. Бульби було б: дещо більше прецизії, до п-а О. Омельського: трішки жаркішого темпераменту. А це ж вони напевно спроможні дати.

Тільки програмка ніяк не підходила до цього успішного вечора, рябіючи численністю похибок і знаків наведення.

Я певен, що нюйоркська публіка на другий раз заповнить залю по вінця.

Теодор Терен-Юськів

З життя Пласту в Йонкерсі, Н. Й.

Пластуни і пластунки, члени Пластової Станиці в Йонкерсі.

Спокійно, без великого розголосу іде праця в нашій станиці. Число зорганізованих в ній дітей подвоїлося за два останні роки. Провід станиці в руках ідейних одиниць, що з посвятою працюють над вихованням дітвори. Іде жвава праця за пластовою програмою на сходинах, але находиться ще час, щоб проявити себе і назовні. Місцева станиця зорганізувала поїздку пластового юнацтва і групи батьків до Вашінгтону з нагоди відслонення пам'ятника Т. Шевченкові. Юнацтво наше взяло участь у змаганнях на Орликіяді осінню минулого року і то з успіхом.

Гурток юначок „Гуцулки" здобув перше місце в змаганнях у Шевченкознавстві, історії УССтрільців та мистецькій самодіяльності. Гурток юнаків „Соколи" здобув четверту нагороду.

Юначки і юнаки під проводом виховників присвятили 2 дні, щоб ходити з колядою.

Наше громадянство прийняло пластових колядників тепло і сердешно. Були й випадки, що господарі плакали від зворушення. Сам милий зовнішній вигляд колядників, звізда, дзвіночки, зворушливі святочні побажання і коляди легко находили дорогу до сердець господарів.

Наша станиця візначила святочними сходинами з відповідними програмами роковини 1-го листопада, 22-го січня і мала гарну ялинку із засвіченням символічної різдвяної свічечки.

Крім праці мають наші пластуни й розваги, як прогульки зі саночками до великого місцевого парку і на совги, а 28 лютого ще й костюмову дитячу забаву у залі місцевої укр. кат. церкви. Забаву попередила коротка сценка „Дивна мандрівка пластунки Уляни в укр. лісі".

Дітвора мала зорганізовані гри і забави, а підкріплялася в смачному буфеті, що його приготовили пані з Пластприяту. Не тільки діти, але й сестрички не прогаяли доброї нагоди і потанцювали собі коломийки.

Тиждень пізніше наша станиця брала активну участь у академії з нагоди Шевченкових роковин, що її давала місцева щоденна школа ім. св. Михаїла. Праця в нашій станиці ведеться в милій, дружній атмосфері. Станичний пласт. сен. М. Гудзоватий, заступниця станичного пласт. сен. М. Баранська і виховники: Оля Кіра, Люба Голіят, Олег Пушкар, Юрій Сулжинський, Олег Круп, Маруся Кіналь, Люба Крумшин, Володимир Сулжинський і Уля Черевко не жаліють часу ні труду для нашої дітвори. Мусимо з признанням підкреслити ідейність цих студенток і студентів-виховників, що вже тут виросли, а мають почуття обов'язку жертвувати частину свого дорогого вільного часу для пластової дітвори. Декілька виховників доїжджають з недалекого Бронксу.

Пластова станиця Йонкерсу має добрі вигляди на майбутнє розвиватися. Минулої осени зорганізовано при нашій станиці драматичний гурток. Готується дати на сцену драматизоване оповідання „Олеся" Б. Грінченка.

Члени гуртка відбувають проби, а охочі до помочі батьки вже роблять списи для хлопчиків -козаків, шиють костюми і готують сцену для вистави. Якщо публіка прийме прихильно цю п'єсу, то станиця має в пляні поїхати з нею до інших осередків, де є багато укр. дітвори.

Жителі Йонкерсу мають нагоду оглядати виставу укр. народного мистецтва, що її влаштував Пласт в одному з найбільших банків в центрі міста.

Р. Б.

Ювілейна Виставка УСС в Ню Йорку

З приводу 50-літнього Ювілею Українських Січових Стрільців в Ню Йорку в Українському Народному Домі в тьох залах влаштовано Ю- в трьох залах влаштовано Ю. пам'яток УСС, яка відкрита до неділі 23-го травня.

Чудом врятовані із воєнної хуртовини другої світової війни оці історичні пам'ятки Леґіону Українських Січових Стрільців промовляють до відвідувачів та пригадують їм ті дні слави нашої історії, коли український нарід після довгого сну зірвався до збройної боротьби за свої права на самостійне життя.

Виставлені предмети на холодних стінах Народного Дому зворушують давніх УСС, нагадуючи їм їхню молодість, їхні ідеали, яким вони залишилися вірними досьогодні. Оці всі пам'ятки мають зберегти стрілецьку славу для майбутніх поколінь, як її закріпили стрілецькі мистці-малярі та стрілецькі світливці, які увіковічнили своїми фотоапаратами численні моменти тісі славної епопеї, що почалася в 1914-му році.

На Виставці стрілецькі пам'ятки розміщені в трьох групах. В першій частині є мистецькі образи, авторами яких є мистці УСС. В другій групі знаходяться побільшені фотографії з життя УСС. 300 світлин — це немов ілюстрації до історії УСС. Деякі фота були на стрілецьких виставках у Відні в 1917 році та у Львові — 1918 р.

Мистецьких образів є 55. Це картини Осипа Курилася — акварелі та рисунки-портрети; Івана Іванця — також аварелі й рисунки; портрет Дмитра Вітовського кисти Юліяна Буцманюка; Едвард Козак виставив 13 картин (темпера). — Іван Кучмак дав 12 картин (олій). На виставці є одна картина (олій) Михайла Мороза „Стрілецька Пієта".

Велику групу становлять на Виставці оригінальні документи з історії УСС.

Там видко оригінали денних наказів команди УСС, листи, заяви, інструкції, бойові звідомлення, звіти Пресової Кватири УСС. Ті всі документи збереглися в архіві Боєвої Управи УСС, який зберігався у Відні, а тепер через Німеччину його перевезли до ЗДА.

На Виставці є і преса УСС, давніші видання про УСС, видання Червоної Калини, медалі й емблеми УСС. Окреме місце займає на Виставці копія Прапора УСС, виготовлена на основі оригінальних рисунків.

Виставку впорядкував окремий Комітет, очолений д-ром Степаном Ріпецьким; членами Комітету були д-р Сава Никифоряк, дир. Петро Постолюк, д-р Ярослав Гриневич, мистець Іван Кучмак і д-р Михайло Гузар.

Л. Г.

Народний Дім — чергове завдання Нюарку-Ірвінґтону

Після церков і шкіл, народні доми у кожній українській громаді сповняють дуже важливу ролю в збереженні нашої національної окремішности. Наші брати-піонери, які поселилися у цій країні, глибоко доцінювали значення власних українських домів і поруч церков, вони їх організували, не жаліючи ані своєї праці, ані свого тяжко заробленого гроша. Ці народні доми стали для них та їх дітей огнищем українського національного життя. Тут містилися перші суботні школи, де діти наших піонерів навчалися рідної мови і культури. Тут лунала українська пісня, яку залюбки вони співали у своїх хорах. Ніде інакше, як в українських народних домах наші перші поселенці із своїми дітьми збиралися, щоб організувати братські союзи, допомогові та громадсько-політичні організації.

Церкви, школи і народні доми були й залишаться домінуючим чинником впливу на формування української душі, розуму і національної свідомости.

Українська громада в Нюарку-Ірвінґтоні сьогодні щаслива та горда, що закінчила будову своїх величних церков, урочисто їх посвятивши. Тепер надійшла пора на здвигнення імпозантного Народного Дому для цієї великої громади.

Збори купців, промисловців, професіоналістів і представників організацій, які відбулися 9-го березня 1965 р. одноЗгідно одобрили почин Української Централі, яка представила плян побудови народного дому на широкій громадській базі.

З ініціятиви та в приміщенні Української Централі при 140 Проспект авені в Ірвінґтоні, в неділю 23-го травня в год. 6 веч. відбудеться громадська нарада, вже з участю всього громадянства, яке має вибрати із поміж себе керівні органи для реалізації пляну будови Народного Дому.

Іван Галій

ГІДНИЙ ПАМ'ЯТНИК КООПЕРАТИВНІЙ ІДЕЇ

Закінчення зі стор. 2-ої

лого століття нашого життя, життя цілого народу, всіх його суспільних верств, бо всі вони брали участь у конструктивній кооперативній роботі. Це книжка, яка рідко появляється на українському книжковому ринку і яка скоро зникне, бо „голодний" інтеліґентний читач її скоро „сконсумує". Про неї треба було б писати рецензію на кожний розділ окремо, бо кожний розділ — це наче окрема книга сама для себе, окрема тема, окремі й інші часи, окремі терени і доба, безліч імен і подій ...

На цьому місці можемо тільки сказати, що твір д-ра І. Витановича, це поважний, гідний і довговічний пам'ятник кооперативній ідеї.

„Історія українського кооперативного руху" показує, як не можна краще, високий суспільний патос українського народу до кооперативної форми співпраці, показує господарсько-організаційний досвід свого вияву та звертає увагу читача на те, що кооперативний рух в Україні був єдиним у своєму роді, може вже й неповторним, суспільно - громадським рухом нашого часу, побудованим на етичнім ідеалізмі та національнім патріотизмі, який вмів об'єднати всіх українців без огляду на їх релігійні та політичні погляди.

Ми глибоко вдячні авторові за його труд й жертву частини свого „я", вложеного в цю книгу, яку він писав серцем, душею і розумом. З кожного рядка бачиться, що автор хотів вложити в свою працю ввесь свій життєвий досвід, все своє нагромадження знань, щоб тільки якнайкраще представити вітальність і моральну силу українського народу, його об'єктивні моральні та господарські вартості й господарську здатність до модерного і самостійного самовияву на дорозі до великої мети!

Автор добре вив'язався із своєї праці і вміло показав, як писав колись провідник західньоукраїнської кооперації, інж. Ю. Павликовський, як може „нова людина - громадянин, не затрачуючи нічого з своєї особовости, поглибити зміст свого життя працею для громади, що вміє навіть сірій праці будня ... надати прикмети творчости, що вміє в солідарнім змаганні ... спрямовувати похід народу на шлях, який веде до правди, добра і краси".

В АМЕРИЦІ І В СВІТІ

ДЕЯКІ ЛІКАРІ БУДУТЬ БОЙКОТУВАТИ ЗАКОН ПРО ШПИТАЛЬНУ ОПІКУ в рамах соціяльного забезпечення, — як це виходить із резолюції Огайського Стейтового Лікарського Товариства. Представник Лікарського Товариства в Шикаго заявив, що становище лікарів із стейту Огайо повинно стати загальнокрайовим. Але голова Крайового Американського Товариства д-р Доновен Ф. Ворд заявив, що він не бажав би собі, щоб лікарі займали організовано становище проти закону, що його схвалить Конґрес. Але він сказав, що цей закон не змушує лікарів брати участь в здійснюванні його. Та, на його думку, лікарі не повинні страйкувати проти своїх пацієнтів.

З ЖИТТЯ НАУКОВОГО Т-ВА ІМ. ШЕВЧЕНКА

(4)

По 10 долярів — Самопоміч Балтімор, Самопоміч кредитівка, Балтімор, п-во М. Михайлишин, Балтімор, І. Макар, Бруклин, д-р Е. Богачевський, Бродвю, інж. О. Балабан, Річмонд Гилл, д-р Ю. Кишакевич, Піттсбурґ, д-р І. Кіндрат, Рочестер, о. В. Максимець, Алтуна, С. Хомяк, Дітройт, М. Коґут, Шикаґо, д-р М. Ярославськ, Ню Йорк, п. М. Стефанишин, Філядельфія, о. декан М. Харина, Філядельфія, дир. Т. Шпікула, Шикаґо, Д. Ніилович, Шикаґо, Р. Мартинюк, Шикаґо, проф. С. Никифоряк, Ню Йорк, дир. В. Мудрий, Йонкерс, проф. інж. Р. Гойдиш, Асторія, О. Ярош, Нюарк, В. Гуцуляк, Варренсбурґ, Відділ УККА (Р. Маселко) Вотервліт, п-во д-р Р. Навроцькі, Філядельфія, М. Федько, Гемстед, проф. М. Остап'як, Філядельфія, проф. д-р, В. Безушко, Філядельфія, проф. д-р І. Олексишин, Бостон, проф. д-р Б. Лончина, Дітройт, д-р М. Завицький, Ірвінґтон, профес. д-р В. Ящун, Питтсбурґ, адв. омер Е. Майлс, Клівленд, д-р Л. Луців, Бруклин, інж. М. Пежанський, Ню Йорк, П. Кулик, Шикаґо, п-во М. Чайківські, Ню Гейвен, д-р М. Михайлів, Вудсайд, пані М. Головінська, Філядельфія, Г. Тучак,, Фінексвілл, проф. В. Шимоняк, Мільвокі, проф. З. Матла, Філядельфія, проф. д-р Л. Романків, Лейк, Могеґан, мґр. І. Семеґен,Ню Йорк, проф. д-р А. Рудницький, Томс Рівер, д-р В. Бандера, Веллесву, д-р В. Трембіцький, Бруклин, п. І. Левкович, Джерзі Сити, арх. М. Савицький, Джамейка, арх. Ю. Ястремський, Ню Йорк, Ю. Ястремський, Ню Йорк, д-р О. Булавка, Балтімор, ред. І. Кедрин-Рудницький, Асторія, д-р Ю. Карапінка, Ірвінґтон, інж. Л. Бурачинський, Філядельфія, мґр. Т. Печерський, Філядельфія, д-р І. Карапінка, Ірвінґтон, інж. І. Фура, Клівленд, проф. І. Ставничий, Клівленд, М. Мигилів, Стайвезант, д-р І. Іванець, С. Голланд, проф. д-р Г. Лужницький, проф. д-р М. Соневицький, д-р В. Нечай, Шикаго, сотн. В. Тимцюрак, Шикаго, Відділ УРСоюзу 49 (пані А. Самосій), Трентон, п-во д-р О. Волянський, Тіллс, І. Остапюк, Рочестер, Т. Остапюк, Покіпсі, арх. Н. Фляк, Едмонтон, мґр. С. Городецький, Рочестер, С. Гринюк, Оліфант, Г. Швайковський, Ню Йорк,, С. Татомир, Філядельфія, П. Моцюк, Джоліст, інж.. О. Яців, Філядельфія, інж. І. Сірий, Філядельфія, інж. С. Кульчицький, Філядельфія, інж. В. Кострубяк, Філядельфія, І. Коцур, Лепір, А. Корчак, С.Гейт, Архиєп. Палладій, Ню Йорк, проф. О. Погорецький, Шикаґо. Луказевич, Дітройт, д-р Р. Форостина, Бруклин, д-р Я. Кравчук, Парма, п-во д-р В. Копач, Бруклин, Відділ УККА (дир. Ромах) Кемден, пані А. Бойцун, Крім Рідж, п-во І. Грещак, Ст. Пол, о. Б. Ізак, Скрентон, проф. д-р К. Кисілевський, Нюарк, А. Турчин, Трентон, Я. Полюга, Екрон, пані С. Брезіцька, Ню Гейвен, проф. д-р В. Калина, Ню Йорк, о. М. Притуляк, Пассайк, д-р П. Сениць, Шикаґо, д-р. М. Мячковський, Клівленд, д-р Ю. Мовчан, Масідонія, С. Скремета, Колчестер, Г. Навменко, Фріголд,. д-р, П. Гладкий, Шикаґо, І. Бандура, Бруклин, д-р Н. Кмета.-Теребус, Ню Йорк, п-во Д. Кордуби, Кренфорд, д-р М. Пансак, Гарлян, д-р В. Керницький, Дітройт, о. В. Середович, Сиракюз, Р. Погорецький, Пеорія, О. Станко, Ірвінґтон, д-р Я. Букачевський, Никсон, проф. М. Лисогір, Ню Йорк, о. М. Головінський, Барнесборо, д-р Ю. Войчак, Боффало, д-р В. Білецький, Ґрінвилл, д-р П. Ямняк, Кліфтон, І. Чумак, Гартфорд, Тов. „Запороже", Ню Йорк, В. Каряй, Джерзі Сиrі, сл. п. П. Біласюк, Бруклин, І. Сілецький, Лорейн, Український Канадійський Комітет, Кальґарі, С. Воляник, Клівленд, В. Буцяк, Ню Йорк, д-р Л. Білов, Бінґгамтон, УККА Відділ Балтімор, П. Опаренко, Бриджпорт, А. Прадищук, Ню Йорк, д-р С. Парфанович, Дітройт, В. Саюк, Нортгемтон, І. Беднарський, Менвилл, Р. Папроцький, Філядельфія, Б. Недільський, Лайма, І. Лакуста, Сейр, д-р П. Біланюк, Дітройт, проф. В. Радзикевич, Лейквуд, І. Громик, Солт Лейк, В. Готс, Солт Лейк, В. Гвоздецький, Солт Лейк, І. Янчишин, Дітройт, С. Костик, Наяк, В. Зозуля, Лепір, М. Лободяк, Мейсон С, Г. Зарицький, Пленвю, В. Стефанишин, Філядельфія, о. П. Липин,, Честер, С. Заплатинський, Філядельфія, Т. Чуй, Ракі Гилл, д-р І. Оришкевич, Бруклин, д-р В. Когутяк, Ютика, д-р Б. Стефанович, Нюарк, І. Татомир, Левіттавн, д-р О. Волянськ, Тіллс, О. Копій, Нюарк, Д. Левчук, Філядельфія, д-р С. Федюк, Ню Йорк, А. Зґута, Парма, С. Ровдич, Маспет, о. Г. Бенедикт, Бронкс, В. Іванків, Лос Енджелес, А. Кулинич, Йонкерс, д-р К. Ґідученко, Орендж, мґр. Б. Гайдук, Шикаґо.

Крім того численні інші особи зложили поменші пожертви. Всім ВШ. Жертводавцям складаємо на цьому місці найщирішу подяку.

БІБЛІОТИКА І АРХІВ НТШ

Бібліотека і архів є приміщені у відокремленому та цілковито замкненому приміщенні дому НТШ, при чому закуплено додаткові шафи і полиці для книжок. Бібліотека є відчинена щодня від 10 до 5 години по полудні, книжки видає бібліотекарка, так, що посторонні мають доступ тільки до каталогів. Стан книжок і періодиків під цю пору є 8.641. Дальше каталогування книжок і періодиків переводить бібліотекарка мґр. Анна Кобринська.

В звітному часі подарували до бібліотеки і архіву НТШ: проф. д-р Р. Смаль-Стоцький, Мільвокі (архівні матеріяли), М. Маланюк, Шикаґо, д-р Р. Лепкий (архівні матеріяли), М. Прокоп, Ню Йорк, Спілка Визволення України і Сума, Бруклин, д-р О. Соколишин, Д. Фодчук, Торонто, Український Військово - Історичний Інститут, Торонто, Р. Метельський, Пассайк, д-р Т. Мацьків, Форт Саскачеван, кап. В. Федорчук, Стокгольм, М. Яремчук, Рочестер, д-р А. Горбач, Франкфурт, Е. Чайковський, Філядельфія, П. Подлевський, Прага, Дж. Павл, Синсинаті, сл. п. А. Маланчук, Ню Гейвен, проф. Б. Мартос, Ірвінґтон, Самопоміч, Дідройт, проф. А. Рудницький, Томс Рівер, А. Орел, Перт Амбой, проф. Б. Загайкевич, Кренфорд, проф. д-р М. Величківський, д-р К. Костів (архівні матеріяли), Торонто, К. Церкевич, Філядельфія, п. О. Заклинська, Ню Йорк, проф. Н. Василенко-Полонська, Німеччина, Академія Наук, Софія, Університет Клюй, Румунія, Український Літературний Клюб (інж. Я. Зубаль), Дітройт, А. Чернявський, Пассайк, І. Овечко, Гантінґтон, д-р Ф. Мелешко, Ню Йорк, А. Григорович, Торонто, і численні інші. Також численні автори надіслали свої твори до бібліотеки НТШ. Всім ВШ. Жертводавцям Управа складає найщирішу подяку.

(Кінець)

СПОРТ

Редаґує: В. Сохан

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ

УСК Ню Йорк — „НП Гунґарія", мистецькі змагання Футбольної Ліґи Східньої Конференції, відбудуться в суботу, 22-го травня, о год. 5:30 по полудні, на грищі Українського Спорт. Майдану при 124-ій вулиці і 31-ій евню у Коледж Пойнті, Н. Й.

„Тризуб", Філядельфія — „Дойчунґарн", Ню Йорк, мистецькі змагання Футбольної Ліґи Східньої Конференції,, відбудуться в неділю, 23 травня, о год. 2:30 по полудні на грищі при 29-ій і Клірфілд вулицях у Філядельфії.

Ґановер 96 — Збірна НАФС

В п'ятницю, 21-го травня, о год. 8 вечором на грищі Айнтрах Овал при 37-ій вулиці і 20-ій евню в Асторії, Н. Й. зустрінеться одна із чільних дружин найвищої ліґи Німеччини, Ґановер 96 зі збірною Німецько - Американського Футбольного Союзу. Ґановер 96 займає шосте місце у „Бундеслізі" Німеччини. В збірній НАФСоюзу гратиме між іншим один змагун УС-Клюбу з Ню Йорку, Ґордон Бредлі.

НОТТІНҐЕМ ФОРЕСТ — ҐАНОВЕР 96

В неділю, 23-го травня на Трайборо Стадіоні, Рандалс Айленд, Н. Й. відбудеться зустріч двох закордонних дружин, які вібувають турне по ЗДА і Канаді, англійської одинадцятки Ноттінґтем Форест і німецької дружино Ґановер 96. В складі німецької дружини є змагуни із слов'янськими прізвицами, в тому і з одним українським прізвицем — Бандура. Початок цих міжнародних змагань о год. 3-ій по полудні.

УСК Ню Йорк — Грецько-Американський СК (1:0 (1:0)

Склад УСК-у: Н. Яблескі, К. Родріґез, Н. Янґ, Є. Кравець, М.Паз, Ґ. Бредлі, Дж. Вілсон, В. Шмотолоха, П. Сметгирст, Ф. МекКолґен, Р. Кіляр (Р. Ферi).

Неділя, 16 травня 1965 р. Український Спортовий Майдан в Коледж Пойнті. — Фіналіст Сходу в цьогорічному фіналі за „Відкриту Чашу" і мистецтво ЗДА — УСК, Ню Йорк переміг в гарячій і вологій погоді Грецько - Амер. С. К. в змаганнях Південної Дивізії Східньої Футбольної Конференції. Як можна було передбачити, останні важкі тижні змагань за чашу і успішний виступ на Великодньому Інтернаціональному Турнірі забрали в УСК-у свою „данину". Одначе ще вистачило фізичної кондиції на скромну перемогу, яка могла бути вищою. В 30-ій хвилині другої половини сильного стрілу Сметгирста воротар греків не вдержав і пропустив м'яч повністю за лінію, а пізніше притягнув його до себе. Лінійний суддя показав прапорцем на середину площі, але головний суддя рішив ґоля, не радячися лінійного судді. Темпераментна гра греків не мала футбольної зрілости гри УСК-у, особливо в першій половині, коли УСК, граючи проти вітру, мав прекрасні заграння. Добрий Яблескі і солідна дефензива УСК-у нівечили всі намагання противника. Оборонець Норман Янґ знаходиться в бомбастичній формі, а пара бічних помічників Євген Кравець . Ґордон Бредлі належить до кращих у Конференції

„Золотого" ґоля для УСК-у здобув із сольового заграння, проїхавши трьох опонентів, молодий Роман Кіляр, що успішно грав на лівому крилі. 15 хвилин перед кінцем змагань, фізично не найсильніший Кіляр мусів зійти з площі, добре „поштовханий" грецьким оборонцем і помічником. Сметтгирст приємно і несподівано розчарував прикметами керівника нападу, гарно роздаючи м'ячі. Муравлину роботу в нападі виконували успішно Френк МекКолґен і „Дзюньо" Шмотолоха. УСК-ові тепер найбільше потрібно хоч однотижневого відпочинку на відсвіження фізичних сил. Одначе вже в суботу, 22 ц. м. УСК грає проти „Гунґарії".

Глядачів коло 700, що напевно було зумовлене парадою грецьких американців для відзначення незалежности Греції.

Роман Лисняк

„Леви" потерпіли першу поразку сезону

„Крила програли чергові змагання

„Крила — „Марунс" 0:1
„Леви" — „Кікерс" 0:1

Шикаґо, Ілл. 16-го травня, 1965 р. — У четвертих змаганнях весняного сезону за мистецтво Вищої Дивізії Шикаґівської Національної Футбольної Ліґи стрінулися „Леви" з минулорічним чемпіоном Вищої Дивізії, дружиною „Кікерс". До цих змагань „Леви" виступили в ослабленому складі без Фуллера, Ліонартовича, Діяза і Освальда. В результаті цієї першої поразки в сезоні „Леви" зійшли на друге місце в табелі, уступаюче перше місце грецькій дружині „Олімпкс", яка перемогла „Ганзу" 3:1. У чотирьох відбутих змаганнях „Леви" здобули дві перемоги, потерпіли одну поразку та одні змагання ремісували (відношення точок 5:3, воріт 5:2).

У тих швидких та завзятих змаганнях „Леви" мали значну перевагу в першій півгрі, доказом чого є відношення наріжняків 7:2 в їх користь одначе ряд добрих нагод не використали Нога, Буш і Старовський, а кілька небезпечних стрілів зловив добре диспонований воротар німців. У другій половині змагань „Кікерс" мали значно більше з гри та завдали дефензиві „Левів" багато клопоту. В результаті цієї переваги Фльоріян Бахмаєр здобув рішальні ворота на 76-тій хвилині. Намагання „Левів" здобути вірівняння не увінчалися успіхом, помимо кількох грізних стрілів Ноги і Буша.

Склад „Левів": Банах, Еліяшевський, Форович, Грушецький, Крат, Вульба, Нога, Батиста, Буш, Полюхович, Стахровський, Козій, Дижурко. Доріст „Левенята" — здобули дві точки в перших змаганнях сезону, перемагаючи доріст „Шикаґоанс" 4:0. Ворота здобули Никола Шлапак (2) і Юрій Зарицький(2).

СК „Крила СУМА потерпіли другу поразку весняної рунди, програючи 0:1 до італійської дружини „Марунс". В табелі Вищої Дивізії „Крила" займають шосте місце перед „Ганзою" та сербською дружиною „ЮТС".

„ТРИЗУБ" — НОТТІНҐЕМ ФОРЕСТ 2:3

Філядельфія, 16-го травня. Склад „Тризуба": Новеля, Бородян (Микицей), Рач, Джуліо, Луна, Кунга, Яковина (Бонеллі), Мендез, Ферейра, Сото, Вентлянд. Глядачів — 3 000, в тому щонайменше третина чужинців.

Перші ворота здобуває „Тризуб' із прецизного удару головою Ферейри на 5-ій хвилині. Ноттінґтем вирівнює на 17-ій хвилині. Ферейра здобуває знов ведення для „Тризуба" на 60-ій хвилині, після подачі Мендеза. Ноттінґем вирівнює на 65-ій хвилині після „переочення" суддею викопу з-поза автової лінії. На 68-ій хвилині Ноттінґтем здобуває ведення й усталює вислід змагань на 3:2. Гра була ввесь час вповні одверта і „Тризуб" виявив себе у цих змаганнях рінорядною дружиною. Коли взяти до уваги, що Ноттінґтем Форест зайняв цього року п'яте місце у найвищій дивізії Англії та ще хочби й таку малу дрібничку, що за трьох змаґунів в роках 1963 . 1964 він заплатив — $250 000, то тризубівці можуть бути горді із своєї дружини. Приємно було слухати під час змагань прихильні завваги чужинців про нашу дружину. Ми ще раз усвідомляли собі, яку позитивну працю роблять в Америці наші спортові товариства. Перед змаганнями відбулося святочне привітання обох дружин у присутності англійського віце - консула і представника міської управи Філядельфії з участю української струнної оркестри в козацьких строях та дівчаток з квітами у гарних народних строях.

Я. Татомир

В. КАЛИНОВСЬКИЙ У ЗБІРНІЙ НЮ ДЖЕРЗІ

В збірній аматорів стейту Ню Джерзі грає в цьому році молодий футболіст українець з Бразилії — Володимир Калиновський. Володимирові тепер 18 років і він є змагуном італійської дружини „Салерно", в якій разом з ним грають ще чотири інші українські футболісти, які прибули недавно з Південної Америрики. Дружина „Салерно" має осідок в Джерзі Сиrі і належить до Першої Дивізії Італійсько-Американського Фут. больного Союзу. Володимир Калиновський виступав два тижні тому у збірній аматорів стейту Ню Джерзі в змаганнях із жидівською збірною, яка має репрезентувати американських жидів у цьогорічних „Ігрищах Макавеїв" (Макабі Геймс) в Ізраїлі. Вислід зустрічі Збірної Ню Джерзі і цієї жидівської збірної — 0:0.

ФУТБОЛЬНІ ВИСЛІДИ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ СТЕЙТУ КОННЕКТИКАТ

Неділя, 8-го травня:

УСК Бріджпорт програв 4:5 мистецькі змагання А кляси з польською дружиною „Фальконс" з Ню Брітен.

УСК Гартфорд — втратив також дві точки в мистецьких змаганнях Б кляси - Північ, які закінчилися поразкою УСК-у вислідом 1:3 з портуґальською одинадцяткою в Ладлов.

УСТ „Довбуш", Ню Гейвен, потерпів поразку 0:2 в мистецьких змаганнях Б кляси Південь з німецькою дружиною „Іґелс" з Вотербирі.

М. Я.

30- ТРАВНЯ ПОЧИНАЄТЬСЯ 6-ий СЕЗОН М. Ф. ЛІҐИ

На пресовій конференції, яку влаштував провід Міжнародної Ліґи з Вілліямом Каксом в Ню Йорку, подано пляни нового міжнародного футбольного турніру МФЛ. В змаганнях МФЛіґи візьме участь лише дев'ять дружин, п'ять в першій дивізії і чотири в другій. Учасниками турніру є такі репрезентанти країн: Кілмарнок — мистець Шотляндії, Ференцварош — мистець Мадярщини в минулому сезоні, Вест Гем Юнайтед з Англії — фіналіст змагань за чашу Европи переможців гор за чашу поодиноких країн, Мюнхен 1860 — такий же фіналіст з Німеччини, Портуґеза — дружина на третьому місці Ліґи Сан Павльо в Бразилії, Варезе — дружина на дванадцятому місці найвищої Ліґи Італії, Польонія, Битом — дружина на другому місці найвищої ліґи в Польщі, Вест Бромвіч Альбіон — дружина на 15-му місці першої дивізії Англії, та Ню Йорк Амерікенс — збірна Німецько . Американська Футбольного Союзу.

В перших змаганнях першої дивізії МФЛіґи зустрінуться Мюнхен 1860 і Ню Йорк Амерікенс в дні 30-го травня на щорічному спортовому святі НАФСоюзу на Рандалс Айленд. Крім цих двох дружин гратимуть у першій дивізії: Портуґеза — Бразилія; Вест Гем Юнайтед — Англія і Варезе — Італія. В другій дивізії змагатимуться лише чотири дружини: Польонія Битом — Польща, Ференцварош — Мадярщина! Кілмарнок — Шотляндія та Вест Бромвіч Альбіон — Англія.

Збори Відділів Українського Народного Союзу

П'ЯТНИЦЯ, 21-го ТРАВНЯ 1965 р.

ГЕМТРЕМК, Міш. Місячні збори Т-ва ім. М. Шашкевича — 94 Відд. о год. 7-ій веч. в Укр. Демокр. Клюбі, 2376 Ґрилінґ вул. Управа просить прибути на збори. — М. Бориськевич, рек. секр.

АСТОРІЯ, Л. Ай., Н. Й. Місячні збори Б-ва св. о. Николая — 5-ий Відд. о год. 6-8 веч. в церковній залі. Є важні справи до полагодження. Проситься вирівняти свої вкладки. — А. Малан, предс., А. Климишин, кас., І. Сидор, секретар.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Січ — 170 Відд. о год. 6 веч. в домівці УНДому. Проситься членів прибути і вирівняти вкладки. — Управа

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

ТАРЗАН, ч. 5 437. Дон Рід боїться . . .

TO DON REED'S SURPRISE, TARZAN ADMITTED THAT HE ALSO HAD HEARD RUMORS ABOUT THE WILD BABOON BOY.

DON, HOWEVER, WASN'T APPEASED. "I'M STILL POSITIVE THAT CLYDE PHIPPS WAITS TO KILL ME!"

"MY LIFE HAS BEEN ENDANGERED BY INCIDENTS ASIDE FROM THAT BROKEN BRIDGE -- HOW DO YOU EXPLAIN THEM?"

Здивовання Дона Ріда Тарзан ще збільшив, кажучи, що й він чув поголоски про дикого хлопця павіянів.

Але Дон не заспокоївся цим. — Я й надалі певний в тому, що Клайд Фіппс хоче мене вбити!

— Моє життя було в небезпеці внаслідок випадків на заваленому мості . . . Як ви їх вияснете?